



L'escolarització obligatòria (3-16) a Salt

Anàlisi de la situació actual i plantejament d'alternatives de futur en el marc d'un procés de desenvolupament comunitari

Joan Teixidó Saballs
GROC

Index

- 1.- Introducció
- 2.- Orígens
- 3.- Propòsit
- 4.- Fonamentació
- 5.- Objectius
- 6.- Delimitació de tasques i metodologia
- 7.- Calendari
- 8.- Delimitació de Responsabilitats
- 9.- Equip de treball
- 10.- Resultats esperats

1.- INTRODUCCIÓ

La panoràmica de l'escolarització obligatòria ha sofert notables canvis en els darrers vint-i-cinc anys, a Salt i arreu. Els factors que hi ha contribuït són múltiples i de diversa índole. Enmig de tots ells, i en íntima interconnexió, hi trobem l'arribada de gran contingents d'immigrants d'altres ètnies i cultures, que marxen dels seus llocs d'origen, cercant millors condicions de vida. La immigració constitueix un fenomen global, que pot i ha d'ésser analitzat des de diversos punts de vista, entre els quals hi ha l'educatiu o, més pròpiament, l'escolar.

La situació que es produeix a Salt per tal de garantir el dret a l'escolarització en l'edat obligatòria, ha evolucionat a un ritme trepidant en els darrers anys. Cal oferir escolarització als nois i noies nous, que arriben en diversos moments de l'any acadèmic, amb itineraris vitals, hàbits i formes de vida diferents. Aquesta realitat ha donat lloc a diversos anàlisis, valoracions i actuacions... el denominador comú de les quals ha de venir presidit per uns plantejaments d'acceptació de l'altre, de tolerància i d'integració en una societat acollidora. Això ha suposat i suposa, sens dubte, un canvi en el rol (coneixements, habilitats professionals i actituds) dels docents i educadors. Aquesta és una qüestió en la qual s'ha avançat i es continua avançant lentament (els canvis en les persones volen temps, cocció, evolució...), amb alts i baixos, amb accions i projectes concrets que es duen a terme en el dia a dia de les organitzacions i entitats formatives. L'adopció de plantejaments multiculturals, d'acollida, de comprensió, de respecte per l'altre... és un fet, una realitat, a les escoles i instituts.

La generació de respostes adequades a la situació creada no s'ha de deixar com una responsabilitat única i última dels educadors. Els factors administratius que afecten l'acció educativa també hi incideixen de manera notable: hi ajuden, ho dificulten... en definitiva, ho condicionen. Les dinàmiques internes segons les quals els nois i noies nous s'han anat incorporant a una o altra escola, configuren la panoràmica actual de l'escolarització a Salt, entorn de la qual s'han sentit múltiples veus: de la premsa, dels estudis

científics, dels responsables dels serveis educatius, dels professionals, dels usuaris i, en definitiva, de la ciutadania. En termes generals, es detecta una notable coincidència a qualificar-les com una realitat a millorar. No hi ha la mateixa coincidència, en canvi, a l'hora de definir i interpretar els problemes, de plantejar alternatives, de buscar solucions... No sembla lògic de continuar al remolc dels esdeveniments: quan tenim els nens aquí, mirem a quina escola els "col.loquem", seguint una lògica únicament administrativa: la Comissió de Matriculació es reuneix, valora les circumstàncies i resol. Cadascuna de les parts que hi intervenen (administracions educatives -local i autonòmica-, directius i docents i pares) valora la situació des de la seva pròpia lògica, amb plantejaments i punts de vista sovint contraposats i... finalment s'acaba adoptant la solució fàcil, amb l'argument que és l'única solució "possible", "viable".

La generació d'una resposta global, que no sigui la resultant del joc de forces i interessos sectorials, que harmonitzi l'interès social als legítims interessos de les parts, que doni una resposta col·lectiva a una problemàtica que és de tots, que esdevingui una eina de transformació i millora social, exigeix la participació activa i la implicació del conjunt d'agents socials que hi intervenen i, per extensió, de la ciutadania.

Parlar per comprendre'ns i per buscar, conjuntament, solucions és un bon camí per avançar. La posta en funcionament d'una taula de mediació comunitària, amb participació activa dels diversos actors socials que intervenen en la regulació administrativa del dret a l'escolarització és el camí pel qual s'aposta en aquest projecte. Ha d'ésser una punt de trobada que, tot i reconèixer l'existència de diverses sensibilitats, interessos i lògiques organitzacionals, posi l'èmfasi en un objectiu comú: la millora de l'escolarització a Salt per tal d'afavorir la integració social.

Parlar per comprendre'ns; per conèixer l'existència d'opinions divergents... està molt bé, però hi ha el risc que tot quedi en paraules, en bones intencions, en ideologia. Si el que es pretén és arribar a formular i a argumentar una solució factible, pragmàtica (que transcendeixi de les declaracions de bones intencions) cal acudir a la realitat, cal conèixer les possibilitats existents. Hi ha opcions que han estat experimentades a altres contextos: cal conèixer-les, analitzar-les, tot assenyalant-ne els punts forts i els

punts febles. A partir d'aquí, en podran sorgir de noves, generar respostes creatives... La Taula de Mediació ha d'actuar com a analista, generador i impulsor de respostes... la seva força rau a la comunitat

2.- ORÍGENS I EVOLUCIÓ DEL PROJECTE

La Taula de Mediació Comunitària es proposa analitzar la situació de l'escolarització obligatòria a Salt i plantejar-ne opcions de futur. Sorgeix de la preocupació i l'interès de la pròpia ciutadania, articulada entorn de la Coordinadora d'Associacions de Pares i Mares d'alumnes de Salt.

La Coordinadora aporta els plantejaments bàsics que es troben a l'origen del projecte. Es posa en contacte amb el mediador, li planteja les seves inquietuds i li llença el repte d'articular-lo. El mediador elabora un primer document de bases que és sotmès a l'anàlisi de la Coordinadora i de l'Ajuntament.

L'Àrea d'Educació de l'Ajuntament de Salt es mostra receptiva a la iniciativa de la Coordinadora d'AMPAs i, alhora, es mostra d'acord amb els valors i principis exposats pel mediador i sol·licita l'elaboració d'un Pla d'Acció, que constitueix el document actual.

El present Pla d'Actuació ha d'ésser conegut i consensuat per les diverses parts fins esdevenir definitiu. Per dur-lo a terme se signarà un conveni de col·laboració científica entre l'Ajuntament de Salt i la Universitat de Girona

3.- FONAMENTACIÓ

Una fonamentació detallada del projecte es troba en el document de J.Teixidó (2002) "La mediación como instrumento de desarrollo comunitario. Planteamientos e ideas previos a una acción mediadora".

Les principals idees que s'exposen al document són:

- a) La conscienciació i la implicació ciutadana són l'element bàsic per al progrés de la comunitat i, en el cas que ens ocupa, per a l'avenç en les circumstàncies i els criteris d'escolarització obligatòria a Salt
- b) Trobar respostes creatives a la problemàtica derivada de la distribució de l'alumnat entre les diverses escoles de la població exigeix la participació activa de les parts implicades.

- c) L'avenç en el diàleg i la comprensió mútua entre les parts únicament és possible si es basteix un escenari de trobada, que faciliti l'exposició de punts de vista i interessos contraposats i, alhora, serveixi per generar possibles solucions.
- d) El tractament de la problemàtica de l'escolarització a Salt ha de partir d'un estudi rigorós de la realitat actual.
- e) La mediació social s'ha mostrat com una eina afavoridora del processos de desenvolupament comunitari.
- f) L'actuació del mediador (la seva competència professional: coneixements, habilitats, saber fer...) així com les actituds i valors que transmet, són elements clau per a l'avenç del procés.
- g) El tractament de la problemàtica de l'escolarització implica partir d'uns valors d'acceptació, d'inclusió, de respecte, etc. però no es pot quedar en un pla merament ideològic. Implica passar a l'acció: considerar diverses possibilitats de millora des d'una òptica de pragmatisme.
- h) La constitució d'una Taula de Mediació per l'escolarització obligatòria a Salt implica la participació de les diverses administracions (Ajuntament de Salt i Departament d'Ensenyament) i actors implicats (directius, mestres i pares de centres públics i privats concertats)

4. PROPÒSIT

La intencionalitat del projecte és clara:

Elaborar una proposta de futur, fruit del diàleg entre els diversos sectors implicats, pel que fa als criteris d'escolarització en edat obligatòria que afavoreixin la vertebració social

per a la qual cosa, prèviament, caldrà

*** comprendre en profunditat de la problemàtica es genera a les escoles saltenques a l'hora de donar resposta al repte compartit d'escolaritzar els alumnes d'altres ètnies i cultures

**Conèixer, analitzar i valorar algunes opcions de millora que han estat assajades en altres contextos, així com generar-ne de noves, per tal de, en darrera instància, fer propostes de futur.

5. OBJECTIUS

- a) Sensibilitzar la ciutadania per tal que s'impliqui activament en la transformació i la millora social, tot partint de problemàtiques concretes.
- b) Elaborar l'estudi "L'escolarització obligatòria 3-16 a Salt"
- c) Fer un diagnòstic de les necessitats i problemàtiques que afecten l'escolarització a Salt
- d) Analitzar, valorar i generar alternatives de millora.
- e) Conèixer i contrastar punts de vista i interessos dels actors socials directament implicats
- f) Elaborar una proposta de futur. "Salt: Escola i Futur"

6. DELIMITACIÓ DE TASQUES I METODOLOGIA

La posada en marxa del projecte implica l'avenç en diversos àmbits, en cadascun dels quals s'empren metodologies adequades a la naturalesa dels objectius. A grans trets, se senyalen les següents activitats

- a. Activitats de difusió i sensibilització social: presentacions, conferències, difusió de l'estudi "L'escolarització obligatòria a Salt"...
- b. Sessions de treball de la Taula de Mediació, obertes a la ciutadania
- c. Aportacions de persones que han experimentat algunes de les propostes de millora
- d. Entrevistes individuals o sectorials del mediador amb les parts
- e. Elaboració d'un estudi estadístic sobre l'escolarització a Salt
- f. Elaboració de l'Informe Final, contrastació amb la Taula de Mediació i difusió.

Això donarà lloc a diverses formes de treball.

- a) Sessions plenàries de la Taula de Mediació, un dimecres al mes (segons calendari) de 21 h. a 23 h, distribuïdes de la manera següent:

de 21 h a 22 h. Sessions de treball de la Taula de Mediació comunitària.

de 22 a 22,40 h. Aportacions externes: l'experiència en

de 22,40 a 23 h. Col.loqui, preguntes, etc.

- b) Sessions sectorials. 2 h. de durada (de 21 a 23 h.), una vegada al mes, amb un calendari per determinar
- c) Reunions individuals amb una de les parts, segons les necessitats que es presentin al llarg del procés
- d) Recull, processament i anàlisi de dades de l'estudi: L'escolarització 3-16 a Salt
- e) Realització de l'informe final
- f) Actes puntuals de presentació i difusió del procés, de la feina, dels resultats

7. CALENDARI

| | | |
|-----------|----|--|
| Octubre | | |
| | | Contacte de l'Alcaldia amb Departament d'Ensenyament: Conselleria i Delegació |
| | | Contacte de Coordinadora de Pares amb cadascun dels centres. |
| | | Contacte del Mediator amb Rectorat UdG |
| | 30 | Reunió de Treball: Ajuntament + Pares + Dep Ensenyament + Representant dels Directors |
| | | |
| Novembre | | Invitació personalitzada a formar part de Taula de Mediació |
| | | Convocatòria i Organització de l'acte de Presentació . |
| | | Formalització conveni de col.laboració amb la UdG |
| | 27 | Constitució de la Taula de Negociació |
| | | Preparació, difusió i protocol acte inaugural |
| Nov - des | | Presentació pública del Projecte "Salt: escola i futur" Data a determinar segons agenda i aspectes logístics. Previsió: darrera setmana novembre o primera desembre Alcalde, Consellera, Rector UdG, Degà CPP |
| Desembre | 11 | Segona sessió Taula de Mediació Inici de l'acció medidora |
| Gener | 29 | Taula de Mediació. Aportació externa. Tema: |
| Febrer | 12 | Taula de Mediació. Aportació externa. Tema: |
| | 19 | Reunió sectorial amb |
| Març | 12 | Taula de Mediació. Aportació externa. Tema: |
| | 26 | Reunió sectorial amb |

| | | |
|-----------------|----|--|
| Abril | 09 | Taula de Mediació. Aportació externa. Tema: |
| | 23 | Reunió sectorial amb |
| | 30 | Taula de Mediació. Aportació externa. Tema: |
| Maig | Xx | Presentació de l'estudi: L'escolarització obligatòria a Salt |
| | 21 | Reunió sectorial amb |
| Juny | 11 | Trobada cloenda del treball de la Mesa de Mediació. Síntesi, valoració i generació d'alternatives |
| Juliol Agost | | Elaboració de l'informe final |
| Setembre | 24 | Trobada amb Mesa de Mediació Presentació de l'esbós d'informe final elaborat pel mediador |
| Octubre | | Aportacions, esmenes i correccions a l'informe final |
| | 22 | Trobada Final de la Mesa de Mediació Establiment de la versió definitiva de l'informe |
| Novembre | | Presentació de l'Informe Final |
| | | Cloenda del Projecte |
| | | Sopar de celebració |
| | | |

8. DELIMITACIÓ DE RESPONSABILITATS

Correspon al mediador:

- a) La dinamització i la direcció de les reunions: de la Taula de Mediació, sectorials, individuals
- b) La direcció de l'estudi " L'escolarització 3-16 a Salt
- c) La selecció i recrutament de les persones que exposaran experiències
- d) L'elaboració de l'informe final
- e) Resoldre o intervenir en aspectes no previstos que es derivin del projecte

Correspon a l'Ajuntament de Salt

- a) Establir contactes inicials amb el Departament d'Ensenyament
- b) Organitzar i difondre els actes de Presentació i Cloenda del Projecte,
- c) Convidar, conjuntament amb el Departament d'Ensenyament, a l'acte inaugural
- d) Convocar, conjuntament amb els Departament d'Ensenyament, la primera Taula de Negociació
- e) Suport logístic d'un tècnic d'educació en l'elaboració de l'estudi "L'escolarització obligatòria a Salt

- f) Gestionar les despeses derivades de la intervenció de persones externes
- g) Facilitar infraestructures per als actes que es duguin a terme
- h) Vetllar per la signatura del conveni amb la UdG
- i) Assistir a les reunions de la Taula de Negociació

Correspon al Departament d'Ensenyament

- a) Organitzar i difondre els actes de Presentació i Cloenda del Projecte,
- b) Convidar, conjuntament amb l'Ajuntament de Salt, a l'acte inaugural
- c) Convocar, conjuntament amb l'Ajuntament de Salt, la primera Taula de Negociació
- d) Facilitar dades estadístiques per a l'elaboració de l'estudi "L'escolarització obligatòria a Salt
- j) Assistir a les reunions de la Taula de Negociació

Correspon als Centres Educatius

- a) Publicitar el projecte entre els claustres i comunitats educatives dels seus centres
- b) Designar les dues persones que participaran a la Taula,
- c) Assistir a les reunions de la Taula de Negociació

Correspon a la Coordinadora d'Associacions de Pares i Mares

- a) Publicitar el projecte en el si de l'AMPA i la comunitat educativa del seu centres
- b) Designar les dues persones que participaran a la Taula,
- c) Assistir a les reunions de la Taula de Negociació

9. EQUIP DE TREBALL

L'equip de treball per tirar endavant el projecte està constituït per l'equip de mediació, un tècnic d'educació de l'Ajuntament de Salt i un tècnic del Departament d'Ensenyament .

L'equip de mediació està constituït per professors i estudiants de la UdG, vinculats a la temàtica i la metodologia de treball que es proposa. La direcció de l'equip anirà a càrrec de Joan Teixidó. S'opta per una estructura d'equip per

afavorir el treball de seguiment i per poder atendre millor les possibles contingències i imprevistos inherents a un projecte de mitja durada.

Es proposa la incorporació d'estudiants de Pedagogia en pràctiques al projecte, atès que l'activitat medidora constitueix un futur àmbit de professionalització dels pedagogs, alhora que els possibilitarà el coneixement en profunditat de l'activitat educativa des de l'òptica del municipi. La formalització d'aquesta opció implica la signatura d'un conveni de tutorització d'alumnes en pràctiques amb els Estudis de Pedagogia de la UdG.

El tècnic d'Educació de l'Ajuntament de Salt i del Departament d'Ensenyament es responsabilitzaran de les parts del projecte que es vinculin directament a cada administració: convocatòries, informacions, obtenció de dades per a la realització de l'estudi, etc.

L'equip del projecte mantindrà reunions periòdiques de coordinació

10. RESULTATS PREVISTOS

Els resultats esperats són de dos tipus:

- a) Processals. Tenen a lloc a mesura que avanci el projecte. Són intangibles. Afecten les persones: les actituds, els valors, la interpretació de la realitat. S'espera que hi hagi un acostament de posicions entre els diversos sectors, que afavoreixi la cohesió social i el compromís ciutadà.
- b) Finals, en forma de informe escrit, que contindrà els fruits del procés i els resultats finals. S'entén que l'informe final, respaldat per la implicació i el compromís de la ciutadania, ha d'actuar com a element fonamentador de la presa de decisions.